

W „Po drugiej stronie lustra” Lewisa Carrolla Czerwona Królowa mówi do Alicji: „Aby pozostać w tym samym miejscu, trzeba biec z całych sił”. W tym właśnie tkwi istota hipotezy Czerwonej Królowej, która wskazuje na potrzebę ciągłej zbiorowej adaptacji. A co, jeśli działając przeciwko innym, a na tym właśnie polega antykonformizm, moglibyście pomóc w osiągnięciu wspólnego celu i przyspieszeniu zbiorowej adaptacji do różnorodnych wyzwań, przed którymi stoi nasze społeczeństwo? Na to właśnie pytanie ma odpowiedzieć projekt TRANSCEND.

O tym, że zbiorowa adaptacja jest dziś potrzebna, jak może nigdy wcześniej, nie trzeba chyba nikogo przekonywać. Jej znaczenie stało się boleśnie jasne w obliczu niedawnej pandemii i kolejnych wojen. Co więcej, era cyfrowa, zmiany klimatyczne, rozwój mediów społecznościowych i szybki rozwój sztucznej inteligencji, dzień po dniu przyspieszają tempo zmian i musimy znaleźć sposób aby się do nich zaadaptować. Nauka może w tym pomóc, ale żeby tak się stało, potrzebne jest podejście prawdziwie transdyscyplinarne, a takie nadal należą do rzadkości. Problemem są głównie trudności komunikacyjne pomiędzy różnymi dyscyplinami. W efekcie, większość badań w obszarze kolektywnej adaptacji można zakwalifikować do jednej z dwóch kategorii: albo czysto koncepcyjne bez przełożenia na badania ilościowe, albo odwrotnie -- prace ilościowe, często z zakresu matematyki, fizyki czy informatyki, bez uwzględnienia wiedzy z nauk społecznych. Projekt TRANSCEND ma na celu wypełnienie tej luki poprzez połączenie wiedzy z nauk kognitywnych i społecznych z metodami stosowanymi przez matematyków i fizyków w ramach teorii systemów złożonych.

A dlaczego interesuje nas akurat antykonformizm? Po pierwsze, antykonformizm jest wyjątkowo złożonym typem odpowiedzi społecznej, pojawia się z wielu powodów i przybiera różne formy, które nadal nie są do końca poznane. Po drugie, jego rola w kontekście adaptacji zbiorowej wydaje się nietrywialna, ponieważ skutki antykonformizmu mogą być zarówno pozytywne, jak i negatywne. Co przeważa w kontekście zmiany zbiorowej, aspekt negatywny czy pozytywny, to zapewne będzie zależało od wielu czynników i właśnie identyfikacją tych czynników będziemy się zajmować. Być może okaże się, że faktycznie trzeba biec, ale nie zawsze w tym samym kierunku co inni.